

یەکییتی و پارتی خویشیان بۆ خویانه و شهرو به ئایان بۆ خه ئکی کوردستانه! له پهراوێزی ریکهوتنی نیوان یهکییتی و پارتیدا

سامان که ریم

Zaryak@yahoo.com

بهرژ موهندی بالای گهلی کوردستان، ئهمرۆ له ههموو کاتیک زیاتر ئهوه دهخوازێ که رۆلهکانی یهک دست و یهک ریزین، ووزه و توانای خویان بۆ زالبوون بهسهر تهنگ و چهلمههکانی ئهم دۆخه ههستیاری و چارهنوسسازی کوردستان و عیراق، زیاتر یهکبخهن بۆ ئهوهی:

- قوناغی نوێی دیموکراسی و فیدرالیهت سهرکهوتووانه بپرن.
- بۆ مسۆگهرکردنی دستکهوته میژووویهکانی گهلهکهمان و هینانهدی تهواوی مافه رهواکانی، بهچهسپاندن و جیبهجیکردنی دستووری ههمیشهیی عیراق و دامهزراندنی عیراقتیکی دیموکراتی فیدرالی راستهقینه.
- لهپیناو گهراوهوهی کهرکوک و خانهقین و شهنگار و مهخمور و ناوچه تهعریبکراوهکانی دیکه بۆ نامیزی کوردستان.
- ههروهها بۆ پهڕهپندان و گهشهکردنی ئەزموونی دیموکراسی کوردستان و باشتر جیگیرکردنی ئارامی و نازادیهکان و چهسپاندن و یهکخستنهوهی یهکجارهکی حکومهتی ههریمی کوردستان.
- پارتی دیموکراتی کوردستان و یهکییتی نیشتمانی کوردستان، بهپێی بنهسماکانی شهراکت و تهوافق و تهحکیم و هاوسهنگی، ریکهوتن لهسهر:

پارتی دیموکراتی کوردستان و یهکییتی نیشتمانی کوردستان له رۆژی 2006/1/21 دا له نیو"پهڕهلهمانی" کوردستاندا ریکهوتنهنامهی نیوانیان راگهیا. من پێشتر له بهاننامهیهکدا له رۆژی 10/1/11 دا، دای ئهوهی که بارزانی له رۆژی 7/1/11 دا یهکگرتنهوهی دوو ئیدارهکهی راگهیا نوسیم " ... بهلام کیشهی خه لکی کوردستان، نهبونی کارهبايه، کهمی سوتهمهنيهکان و نهوت و بهنزین و بهرزبونهوهی نرخهکانیهتی، نهبونی ریکابوونی گونجاوو قیرتاو کراوه، کهمی ئاوه، ئاستی نزمی لایهنی کهمی موچهی مانگیه که بهشی یهک ههفتهی هیچ خیزانیک ناکات، دواکهوتویی سیستهمی خویندنه له پلهی سههرهتاییهوه بگره تاکو دهگاته زانکۆ بروانامهکانی ماجستێرو دکتورا، نهبونی خانوبهروهی گونجاوه له کاتیکدا که نرخێ کرێی خانوو مانگانه بهرهو سههرهوه دهچیت، کهمی دهرمالهی مامۆستایان و فهڕمانبهران و کرێکارانه... کیشهی خه لکی کوردستان نهبونی ئازادی سیاسی بهشیویهکی رهسمى و یاسایی، نهبونی ئازادی بیروپایه بهشیویهکی رهسمى و یاسایی، نهبونی ئازادی خۆپیشانندان و مانگرتن، بهشیویهکی رهسمى و یاسایی... کیشهی لاوانی کوردستان نهبونی ئازادیهی فهدری و مدهدنيهکانه، زاکردنی فههرهنگی دواکهوتویی کوردایهتی و ئیسلامی بهسهر کهش و ههواي کومهلداو بهم پێیهش سههرکوتی و یست و ئارهزهوهکانی لاوان... ئهوانه کیشه سههرهکیهکانی خه لکی کوردستان و جیبهجیبونی ئهم خواست و یستانهیه که پێویستی بهوه ههیه ئاههنگی بۆ بگێردیت و جهژنی بۆ ساز بکړیت. " ئهمه بهشیکی کهمی بهیاننامهیهکه که له رۆژی 10/1/11 دا بلابوتهوه. ئهوکات هیشتا دهقی ریکهوتنهنامهکه ئاشگرا نهبوو، بهلام بۆ ئیمه پۆشن بوو که شان و شهوکهتی ناسیونالیزمی کورد لهگهڵ جیبهجیکردنی خواست و یستی خه لکی کوردستاندا نایهتهوه، لهگهڵ باشکردنی خزمهتگوزاری و زیادکردنی موچه و بهرهسمى ناسین و به یاسایی کردنهی ئازادی خۆپیشانندان و مانگرتن و پهرخنه و بیروپادا نایهتهوه، لهگهڵ مافی یهکسانی ژن و پیاوو مافه مدهدنيهکانی لاواندا نایهتهوه، لهگهڵ فههرهنگی مۆدیرنی لاوانی کوردستاندا نامۆیه و لهبهراهربهیدا دهوهرهستی... چۆنمان نوسی دروست ههروا دهههه. ئهوه دهقی ریکهوتنهنامهکه یانه و من له سههرهوه چوارخالی سههرکی و ئامانجی ئهم ریکهوتنه بۆ چاریکی تریش نویسهتهوه... سههرنج بدن له و 4 خاله. خالی یهکهم پیمان دهلین ئهم قوناغی ئیستا که پێی دهلیت "دیموکراسی و فیدرالیهت" سههرکهوتوانه بپرن، واته ئهوهی که ئیستا ههیه سههرکهوتوانه جیگیر بکړیت، بهلام ئیستا چی ههیه؟ و خه لکی کوردستان بۆچی دهبییت له به سههرکهوتن گهیا ندهی ئهم قوناغدا بجیه پشنتی پارتی و یهکیتی؟! ئامانجی دوهم پیمان دهلیت بۆ جیگیرکردنی دستور، ئه و ناوی ئاوه بۆ " مسۆگهرکردنی دستکهوته میژویهکانی گهلهکهمان"، بهلام دهستوری ههمیشهیی سههرکوتی مافی سیاسی و مدهدنيهکانی خه لکی کوردستانی کرد یان ئامانجیکه و پێویسته خه لکی کوردستان خهباتی بۆ بکهن بۆ ئهوهی جیگیر بکړیت؟! ئامانجی سیههه پیمان دهلیت "گهراوهوهی کهرکوک و خانهقین... بۆ نامیزی کوردستان" به جیا له ناوهروکی ماددهی 58 که کۆنهپههرست و شوغیانیانه، وه بهجیا لهوهی که ئایا ئهم

گهراڻه وهيه له سايهی دسه لاتی ئیسلامی سیاسی شیعی و سوننی دا جیبه جیده بیټ یان نا، خو به خو گهراڻه وهی ښو شارانه بو ژیر دسه لاتی یه کیتی و پارتی چ برژوه نډیبه کی تیدایه بو خه لکی کوردستان؟ بو ښوان 15 ساله 3 شارو دهیان قهزاو ناحیه و هه زاره ها گوندو دهیان خالی کومرگو ... به دهسته وه نیه، چیان بو خه لکی ښوشارانه کردوه تاکو سبهینی له سايهی دسه لاتی زیاتری ښواندا خه لکی کوردستان شتیکی پیپریت؟ چاره سهری کیشهی که رکوک له سايهی ښم هیژانهی که ئیستا له دهسه لاتیان له به غدا ئیحتمالیکی هیجگار دوره. به لام ښمانجی چواره م یان دواين ښمانج بریک عهنتیکه یه. لیره دا پیمان ده لین که هیشتا ښم یه کگرتنه وهو چه سپاندنی ئیداره ی یه کگرتوی نیوانیان نیه و پیوسته خه لکی کوردستان ئومیدی هه بیټ به وهی که له پاشه رښدا ښم دوئیداریه به " یه کجاره کی " یه کده گرتنه وه. پیده چیت ښم یه کگرتنه وهی ښم جارهیان که ښم هه موو هه رایه یان بو کردو کردیانه جه ژنانه و سهرکه وتن، یه کگرتنه وه یه کی دوو جاره کی بویت. لیره دا دیسان باسی ښازادی کراوه و له وته که ی بارزانی شدا له په رله مان زیاتر له مباره یه وه قسه دکات و ده لیت " ښازادی مه سه له یه کی مه ده ئیبه " و باس له " ښازادی بیرورا " دکات، به لام ښم وهی جیگای سهرنجه له دهقی ریکه وتن نامه که دا باسی ښازادی به یه که وشه هیراوه و پوښن نیه ښم ښازادیبه ښازادی خاک و ښاوه یان ښازادی سیاسی یه. بو یه به م شیوه یه دارپژاوه، له به رښه وهی که دهقی ریکه وتن نامه که به لگه نامه یه که وه بیته مال به سهر " ئیداره ی یه کگرتوو " وه کو خاله کانی تر که په یوه ندی هه یه به دابه شکردنی فیفتی فیفتی پوښت و وه زاره ت و کاروباری به ریوه بردن ... بو یه ښازادی لیره داو له دهقی ریکه وتن که دا ده کريت هه رکه س و لایه نیک به ښاره زوی خو ی قسه ی له سهر بکات و بو یه ناکريت ښم " ښازادی " یه ی لیره دا هاتوه به جیبه جیگردنی ښازادیبه سیاسی که کان له ښازادی راده رپین و خو پیشاندان و ښازادی ره خنه و مانگرتن له به رچاوبگرین، وه که دهقیکی به لگه نامه یی نیوان یه کیتی و پارتی. لیره دا پاش ښم پیشه کیبه جی خویته ی که دوو ته وه ره ی سهره کی له م رکه وتن نامه یه لیک به دینه وه، که ښمانجی سهره کی ریکه وتن که ی نیوان یه کیتی و پارتی یه له سايهی داگیرکاری ښم هریکا و حکومتی ئیسلامی به غدا، که له و دوو ته وه ره یه دا له به رانبه ر برژوه نډیبه کانی خه لکی کوردستاندا خو یان ده بیننه وه.

* یه کگرتنه وهو دهقی ریکه وتن نامه، له پیناو جیگیرکردنی فیدرالیته و سهرکوتی خواستی جیابونه وه !

ښم ریکه وتن نامه یه یه کگرتنه وهی هه ر دوو ئیداره ی پارتی و یه کیتی له سايهی سیاسی ښم هریکی و خو به ستنه وه یان به پلان و سیاسی ته کانی ښم هریکا وه جیبه جیبوو، که بالوژی ښم هریکی ښماده ییبه کی به رچاوی هه بوو له سهر په رشتی و چاودیری ښم یه کگرتنه وهو ریکه وتن ده. به لام ښم سیاسی سات و سه و دایه ی یه کیتی و پارتی بو جاریکی دی له سايهی سهرکوت و زه وتکردنی مافی سیاسی خه لکی کوردستان، مافی جیابونه وهو پیکه ښانی ده وله تیکی سهر به خو دا مسوگر بوو. یه کیی و پارتی بو ښم وهی له چوار چیوه ی په وندی سیاسی ته ښم هریکا دا یاریکه ریکی سهره کی بن له ئیستادا، پیوستیان به وه بوو که له ریگای زور و چه واشه کاریبه وه مافی جیابونه وهی خه لکی کوردستان سهرکوت بکن، له ریگای راپیچکردنی خه لکی کوردستان بو هه لپژاردنه کان و به تاییه ت بو دنگدان له سهر ده ستور له ریگای ریفراډو میکی گالته جاره وه. یه کیتی و پارتی به م ریکه وتن یان و به نده کانی ښیانی دنیای دهن که سویند به دروشمی ناسیونالیزمی عه رب ده خون و پوله یه کی به وه فای " یه کپارچه یی خاکی عیراق " ن. به م ریکه وتن هه ر دوو حزب و سهرانی بزوتنه وهی کوردایه تی بارزانی و تاله بانی ده یانه ویت به جیهانی عه رب و ریکخراوی کومکاری عه رب و تورکیا و ئیران و سوریا و پوژناوا به گشتی بلین که ښم له ناسیونالیزمی عه رب، سورتین سهاره ت به " مقدس بونی یه کپارچه یی خاکی عیراق ". دیاره ښم لایه نه بو ښم هریکا گرینگی خو ی هه یه له ئیستادا به تاییه ت که کیرفی جیهانی و ناوچه یی و ناو خوی ئیداره ی ښم هریکا رو له خواره، له باری سیاسی و ښابوری و ته نانه ت سهریازیبه وه. له مباره وه ښم هریکا ده یه ویت دل ناسیونالیزمی عه رب له سهر ناستی جیهانی عه رب و حکومت ته کانی و هه روه ها له ناستی ده وله تانی ناوچه که و له ناستی ناسیونالیزمی عه رب له عیراquad ئیسلامی سیاسی سوننی پازی بکات، ښم به جیا له وهی که ښو روپای یه کگرتوو روسیا پی له سهر " یه کپارچه یی خاکی عیراق " داده گرن و له مباره وه ښم هریکا پیوستی به دل رازیکردنی ښوانیش هه یه ...

هه ریو یه ښمانجیکی سهره کی که له م ریکه وتن ده ها توه، ښم وه یه که پیمان ده لیت " ... بو جیگیرکردنی ده ستوری هه میشه یی و دامه زاندنی عیراقیکی دیموکراتی فیدرالی راسته قینه " که وایه ښم ته وه ره و ښمانجه سهره کیه، که راسته وخو زه وتکردنی مافی جیابونه وهی خه لکی کوردستانه دژ به خواست و داوای سهره کی ئیستایی زوربه ی زوری خه لکی کوردستانه. ئیداره ی یه کگرتوی کوردی ئیداره ی زه وتکردنی مافی که که خه لکی کوردستان له پیناویدا زیاتر له 1.800.000 ښم زای بو کورده وه، که خو پیشاندانی له پیناوادا سازداو که دنگی بو هه لپری. به لام ناسیونالیزمی کورد وه هه میشه ته وه ره ی سهره کی خه باتی خو ی له پیناو شه ریک بوندا بو له دهسه لاتی سیاسی له به غدا،

بۆ ئەم ئامانجەشى ھەموو سەربان و بن بانئىكى بەكارھىناوہ لە پىناو گەيشتن پىيى. ئىستا كە گەيشتوتە ئەم ئامانجە و دەيهويىت بورژوازى كورد وەك چىنيكى كوردستان جيگىر بگات لە دەسەلاتى عىراقداو لەم ريگايەو بەشيكى بەرچاوى قازانچ و زىدەبايى رەنجى كرئىكارانى بۆخوى گل بداتەو، بەماناي گەيشتنە بە ئىستراتيژى خوى و هيچى دى لە ھەگبەكەى دا نەماوہ. بۆيە ئيتىر خواست و داواكارى خەلك لاي ئەم ھيژانە زەرەيەك جيگاي نىيە، مەگەر لە ريگاي زەخت و فشارى نارەزايەتى خەلكەوہ ناچار بن وەلام بدەنەوہ. ھەلەقەى سەرەكى ئەم ريكەوتنە لە پروانگەى يەكئيتى و پارتى و ئەمەريكا و ھيژە ئىسلاميەكانەوہ، لە گۆرپنانى مافى جىابونەوہى خەلكى كوردستانە. بەلام خەلكى كوردستان رۆژ بەرۆژ زياتر دەگاتە ئەو راستەيى كە ناتوانيت لەسايەى حكومت و دەولەتيكى كونەپەرستى وەك ئىستاي عىراقدا بژيىت.

***يەگرتنەوہو دەقى ريكەوتننامە، لە پىناو زەوتكردنى مافە سياسى و مەدەنى و فەردىيەكانى خەلكدا!**

سەرنە بدن لەدەقى ريكەوتننامەكە، لەسەرەوہ بۆخوارەوہ ھەمووى دابەشكردنى فيفتى فيفتى وەزارەت و دارايى و دەسەلاتى كوردستانە لەنيوان ھەردوو حزبەكەدا، دوو حزب كيشەيان ھەيە و بەلایەكى 10سالىەيان لەشەرى ناوخۆ بەسەر خەلكى كوردستاندا ھيئاوہ و ھەزارەھا خيزانيان ئاوارەو دەرەدەر كردو تا ئىستا ئاسەوارەكەى ماوہ، ھەزارەھاشيان بەكوشت و برينداركردندا. لەشەرياندا بەلان بۆ سەر خەلكى كوردستان بەلام كە پىك دەكەون و يەك زەرە ئاوپر لەخواست و ويستى خەلك نادەنەوہ و پىكەوہ وەك برا گەندەلى دابەش دەكەن، وەك برا پارو پول كەلەكە دەكەن و سەرۆك وەزيران و جيگەرەكەى، سەرۆك پەرلەمان و جيگەرەكەى، سەرۆكى ھەريم و جيگەرەكەى دابەش دەكەن. خۆشيان بۆخويان و بەرپرسان و زلە سەرمايەدارەكانى نزيكايانە، شەريان بۆسەر خەلكى زەحمەتكيش و كرئىكارو مامۇستا و فەرمانبەر و بەكوشتدانى لاوانى كوردستانە.

ئەم ريكەوتننامەيە ھيچ پەيوەندى نىيە بەھيچ خواستىكى خەلكى كوردستانەوہ، تەنھا ئەوہ نەبييت كە شەر نابييت لە نيوان ئەو دووھيژەدا. خۆ ناكريت شەرنەكردنى خويان لەسايەى سيپەرى ئەمەريكادا بە دەستكەوتى خەلك بە خەلك بفرۆشنەوہ، ھەرەك دەيفرۆشن. خەلكى كوردستان لايەنى كەم ماوہى ساليكى رەبەقە ئامادەيىيەكى سياسى گەورەى نيشان داوہ لەپىناو خواستە ئىنسانىيەكانى خويىدا. لاوان وەك تويژىكى فراوان و ئازادىخواز بە داواكارى و خواستى مۇدبىرەوہ ھاتونە سەر شانوى سياسى و دەستورى كۆنەپەرستى عىراقيان بەتوندى توپ ھەلداو نەچونە پاى صندوقەكانى ريفراندۆمە گالته جاريەكەوہ بۆ دەستور، كەچى ئامانجى ريكەوتنەكەيان كردۆتە چەسپاندنى ئەم دەستورە كۆنەپەرست و پر جەھل و تاريكىيە. خويىنكارانى زانكۆكان داواى گۆرئىنى سيستەمى خويىندن و مۇديرنە كردنى خويىندن دەكەن و دژ بە قاخچيتى و گەندەلى وەستانەوہ لە زانكۆكاندا، مامۇستايان خويىشانانديان كردو داواى زيادكردنى دەرمانەيان كرد، خەلكى رايەنە و عەقەرەو كەلار ھاتنە سەر شەقامەكان و گيرەشيوانى ئاسايش خويىشاناندى شارسنانى ئەوانيان گۆرى بۆ فەوزا. ئەوان ھاتنە مەيدان و خواستى باشتركردن و دابىنكردنى خزمەتگوزاريەكانيان بەرزكردەوہ، خواستى چاكردنى ريگاوبان و كارەبا و دابىنكردنى ئاوو سوتەمەنى يان بەرزكردەوہ و بە توندى دژى گەندەلى و كەلەكەبونى سەرمايە لاي بەرپرسانى ھەردوو حزب وەستانەوہ... بەلام تەقەيان ليكردن و لايان كوشتن و برينداريان كردن و زىندانيان كردن و... لە ماوہى ئەم سالىدا چەندىن كەسى ئازادىخواز و ناپازى بەھوى پەئى جياواز و موخالىفەوہ زىندانىكران و ليكۆلينيەوہيان لەگەل كرا... لايەنى كەمى موچە ئىستا لەنيوان 90000 تا 100000 ھەزار دىناردايە كە بەشى يەك ھەفتەى ھيچ خيزانيكى 4 نەفەريش ناكات چ جاي بگات بەخيزانيكى 5-6 نەفەرى. لايەنى كەمى موچەى خاوەن بروا نامەيەكى زانكۆ لە 100دۆلار تىناپەريت كە تەنھا بە مەمرەو مەژى بەشى يەك كەس دەكات كە لەمالى باوكى بژى و ھيچ نارەزويەكى نەبييت و خاوەنى خيزان نەبييت، ئەويش بەمەرجيك نەخواتەوہ و جگەرە نەكيشييت و رۆژنامە و گوڤار نەخويىتەوہ... ئەوہ لە كرىي مانگانەى خانوو گەريين كە خەيالييەو بەھيچ فەرمانبەر و مامۇستاي كرئىكارىك نادريت....

بەلام ريكەوتننامەكەى يەكئيتى و پارتى وەك ئەوہى نە بايان دى بييت نە بۆران، بەيەك وشەشە ناچيئە سەر ئەم خواستانەى خەلكى كوردستان و ئەم داواو نارەزوو ويستانەى خەلكى كوردستان تەنناتە ناكەنە بەندو ئامانجىكى ريكەوتنەكەيان. بەيەك بەند باسى ئەوہناكەن كە بارى ژيان و گوزەرانى خەلكى كوردستان باشتەر دەكەين، كە موچەيان زياد دەكەين يان لايەنى كەم ھەول دەدەن موچەيان بۆ زياد بكەن، يان بەرۆشنى ئازادى بيروا رەخنە و خويىشانان وەك بەنديكى ياسايى يان تەنناتە وەك بەنديكە ريكەوتنەكەياندا جيگەر بكەن، يان وەك... ئەم يەكگرتنەوہيە يەكگرتنەوہى دووھيژە كە بەخەلكى كوردستان دەليين تا ئيرە ئيدارەو سەرەوہت و سامانمان جيابوو، ئىستا لەمەودا و رەدەورده تىكەلى دەكەينەوہ وەك برا دەيخوين ئيوەش ھەر شوكر و صابر بن، چونكە ئيمە ريكەوتنەوہ و توين و شەر ناكەين. لەمەزىاتر ھيچ چاوەروانيەك لە بزوتنەوہى كوردايەتى ناكريت. بەلام خەلكى كوردستان ناتوانيت دەست بەردارى ئاوو كارەبا و

سوتەمەنى و موچە بېت. ناتوانىت واز لەخواستى ئازادى رهئى و خۆپيشاندان بهيئيت و ناتوانىت واز لەمافهكانى لاوان و فەرهنكى مۆديرن و رۆژئاوايى بهيئيت، ناتوانىت دژ بەفەرهنكى عەشيرهتى و شاخى و ئىسلامى نهبيت كه هه موو بهندهكانى دەستورى هه مېشه يى گرتۆته وه. ناتوانىت دژ به هه لاواردنى ژنان نهبيت و خواستى يه كسانى ژن و پياو نه كاته خواست و دروشمى خۆى.

سالى رابورد و هاتنه مهيدان بوو، ئەمسال سالى خۆرىكخراو كردن و سهرتاسه ريكردنه وهى خهبات و نارەزايهت يه كانيه تي له پيئاو دا بين كردنى خزمهتگوزاريه گشتيه كان له كاره باو ئاوو سوتەمەنى و ريگاوبانى گونجاوو به پرەسمى ناساندنى ئازاديه سياسيه كان و، به رزكردنه وهى لايەنى كه مى موچە كه له 375000 دينار كه متر نه بييت. ئەمسال پيويسته بييتە سالى هاتنه مهيدانى سهرتاسه رى له پيئاو جيا بونه وهى كوردستان و پيكه يئانى دهوله تيك، پيويسته بكرهتە سالى خهبات له پيئاو به پرەسمى ناسينى ياسايى مافى ريفراندۆم بو خهلكى كوردستان، دەستورى عيراق جاريكى ديكه دهستكارى دهكرهت. ئەمه دهره تيكه بو خهلك كه ئەم دەستوره تور هه ليدەن و له جياتى ئەوه جيا بونه وهى كوردستان و ريفراندۆم بكنه سهر له وحهى خهبات و نارەزايهتى خويان.